

Vad är BPSD?

International Psychogeriatric Association (IPA) har varit drivande när det gäller att hitta ett internationellt begrepp som kan användas som paraply för de olika beteendemässiga och psykologiska symtom som personer med demenssjukdom kan uppvisa. Med andra ord svårigheter som är relaterade till sjukdomen, bland annat förmågan att tolka och förstå kommunikation och tolka olika intryck och situationer. Det begrepp som man internationellt har enats om är ”*Behavioral and Psychological Symptoms of Dementia*”, d v s BPSD.

Begreppet BPSD, på svenska ”*Beteendemässiga och Psykiska Symptom vid Demens*”, har dock diskuterats och även ifrågasatts av forskare såväl som personal inom vård och omsorg. En bidragande orsak till detta kan vara att en rad felaktiga översättningar av engelskan BPSD har förekommit. Bokstaven B i begreppet har ibland felaktigt översatts till ”Beteendestörningar” eller ”Beteendeproblem” medan bokstaven P ibland felaktigt har översatts till ”Psykiatriska symtom”, trots att begreppet som sådant inte på något sätt avser att spegla problem eller sjukliga förändringar (Finkel 2000). Därför har man i Sverige ofta använt benämningen ”*beteenden som kan vara svåra att tolka och förstå*”, där man försöker lägga fokus på att uttrycken kan vara väldigt relevanta för den person som upplever dem, men svåra att förstå för de som finns i omgivningen. Begreppet BPSD används dock frekvent inom olika discipliner och kan därmed fungera som en hjälp i kommunikationen mellan olika professioner.

Begreppet BPSD ska inte förväxlas med en diagnos. Det finns dock en risk att den används som en sådan och därmed blir en förklaring till olika symtom och beteenden istället för att man letar efter bakomliggande orsaker till olika beteende och inte anstränger sig att förstå vad personen försöker kommunicera. Det är absolut nödvändigt att vi ser bakom olika beteenden och symtom och fokuserar på personens upplevelser och behov innan vi diskuterar hur vi ska behandla dem. BPSD kan till exempel vara en fullt naturlig reaktion på en stökig miljö eller på att man har svårt att tolka och förstå olika situationer. Det finns också en risk att man slutar att benämna olika tillstånd för vad de är, till exempel rastlöshet, oro eller ångest, och istället kallar allting BPSD. Det gäller alltså att vara medveten om hur vi använder begreppet.

Olika former av BPSD kan medföra stora svårigheter, främst för personen själv och hans/hennes närstående, men även för personal inom vård och omsorg. Exempel på olika *beteendemässiga symtom* som ingår i begreppet BPSD är enligt IPA: Aggressivitet (såväl

fysisk som verbal), rop, gråt, rastlöshet, skrik, sexuellt opassande beteende och vandrande. Exempel på *psykiska symtom* som ingår i begreppet BPSD är enligt IPA: apati, ångest, illusioner, hallucinationer, nedstämdhet, eufori, sömnlöshet och hämningslöshet (Edberg mfl. 2012).